

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 415-01/15-2/ EPA 635-VII
Ljubljana, 15. 7. 2015

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je, na podlagi 20. in 97. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), oblikovala naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov (ZPIUOD) – nujni postopek

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 40. seji 14. 7. 2015 obravnavala Predlog zakona o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov (ZPIUOD), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija predlog zakona **podpira**.

Komisija je bila seznanjena, da predlog zakona predstavlja del aktualnega paketa ukrepov, namenjenih družinam in posameznikom, ki zaradi materialne in socialne stiske nujno potrebujejo podporo in pomoč (spremembe Zakona o izvršbi in zavarovanju; zagotovitev ustreznih stanovanjskih namestitev za osebe, ki jim grozi deložacija; odpis dolgov socialno najbolj ogroženim). S predlogom zakona naj bi se tako omogočil odpis dolgov državljanom in državljanom na podlagi določitve posebne davčne obravnave odpisa dolgov, ki temelji na sklenitvi sporazuma med dolžnikom in upnikom. Kot upravičenci do odpusta dolgov (dolžnike) so v predlogu zakona navedeni prejemniki denarnih socialnih pomoči, varstvenega dodatka, veteranskega dodatka, določene prejemnike otroškega dodatka in osebe, katerih dohodki in premoženje se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Predstavnica predlagatelja je dodatno pojasnila, da bodo na podlagi pripomb Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora v nadaljevanju zakonodajnega postopka pripravljene amandmaji k predlogu zakona, ki bodo predvidoma posegli v vsakega od členov predloga zakona.

Komisija v predlogu zakona prepoznava enega od načinov za pomoč ljudem v stiski in ga s tega vidika podpira, obenem pa podaja nekaj pripomb in predlogov za razmislek ter morebitne dopolnitve oziroma spremembe.

Komisija se zaveda, da predlog zakona predstavlja zgolj enkraten ukrep, zaradi česar bo v prihodnje zagotovo treba najti še kakšne druge, bolj sistemske rešitve, saj posledice krize po mnenju komisije še zdaleč niso za nami in sprejemanje zgolj začasnih rešitev oziroma ponovno sprejemanje podobnega zakona čez eno leto ni prava pot. Dolgoročno je treba poskrbeti predvsem za to, da bodo imeli ljudje pogoje, da bodo lahko sami poskrbeli zase in ne bodo odvisni od pomoči in izrednih ukrepov države. Eden od ključnih dejavnikov za dolgoročno izboljšanje stanja je po mnenju komisije predvsem zagotovitev ustreznih pogojev

za uspešno delovanje gospodarstva in s tem posledično odpiranje novih delovnih mest. V povezavi s tem bi bil nujen tudi razmislek o davčni razbremenitvi bruto zneskov najnižjih plač.

Komisija predvideva, da je večina terjatev, ki bodo zajete v definiciji dolgov in ki bodo primerne za odpis po tem predlogu zakona, dejansko že neizterljivih in s tega vidika bi bil odpust dolgov s strani upnikov najverjetneje zaželen. Vendar pa ob tem opozarja, da je glede na naravo predlaganega sistema odpusta dolgov, ki temelji izključno na prostovoljnem dogovoru med upnikom in dolžnikom, vprašanje izvedbe in končnega rezultata predlaganih zakonskih določb v največji možni meri odvisna predvsem od pripravljenosti in finančne sposobnosti za odpis posameznih dolgov s strani upnikov. Pri tem komisija skrbi, da si na podlagi predlaganega sistema odpusta dolgov na strani občin ravno tiste občine, ki so v slabšem finančnem položaju in ki imajo zelo verjetno posledično največje število potencialnih upravičencev do odpisa dolgov, takšnega odpisa dolgov ne bodo mogle privoščiti in posamezni dolžniki bodo s tega vidika v neenakopravnem položaju z ostalimi, ki živijo v občinah s finančno boljšim položajem.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (v nadaljevanju: ZSSS), ki predlog zakona zaradi njegove pozitivne namere in usmerjenosti v reševanje stisk ljudi podpira, a hkrati opozarja na preveč omejujočo definicijo dolžnika oziroma dolžnice iz drugega odstavka 2. člena predloga zakona, ki predstavlja eno od ključnih točk predloga zakona. Izhodišče, da se ureja dolžnike po predhodnem statusu in ne po realni kupni moči, je po mnenju ZSSS napačno, saj se s tem že ugotovljene negativne učinke reforme socialnega varstva iz leta 2010 zgolj prenaša naprej in pogloblja. Tako na primer možnost, da status dolžnika pridobi prejemnik varstvenega dodatka, ne zajame tistih oseb, ki bi sicer do njega bile upravičene, a so se mu v velikem številu (padec števila prejemnikov za več kot tri četrtine od 2010 do 2014), kljub težkemu materialnemu in socialnemu položaju, odpovedale zaradi drugih razlogov (določilo v zvezi z zaznambo na premoženje). Iz definicije dolžnikov so izločene tudi osebe z drugimi statusi, ki se prav tako soočajo s težkimi življenjskimi situacijami (npr. prejemniki nadomestila za invalidnost za čas brezposelnosti, prejemniki izjemno nizkih pokojnin itd.).

ZSSS zaradi navedenega meni, da bi bilo v krog dolžnikov bolj smiselno in pravično zajemati osebe glede na njihovo realno kupno moč, torej na podlagi novega izračuna aktualne višine minimalnih življenjskih stroškov za eno osebo, ki bi v skladu z 8. členom Zakona o socialno varstvenih prejemkih že moral biti opravljen (zadnji izračun iz leta 2009 je znašal 562,07 evra, zakon pa predvideva izračun vsakih 5 let in popravek zneska minimalnega dohodka v primeru, da razlika med višino veljavnega osnovnega zneska minimalnega dohodka in višino na novo ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov presega 20 %). Pri tem ZSSS opozarja na osnovni problem neupoštevanja zneska minimalnih življenjskih stroškov pri določanju višine minimalnega dohodka (določen v višini 288,81 evra, nato pa znižan na 265,22 evra) in s tem povezanega zneska (izredne) denarne socialne pomoči. Zaradi vsega navedenega ZSSS predlaga, da naj bo dolžnik definiran kot oseba, katere neto mesečni prejemki so nižji od višine aktualno ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov.

Komisija se pridružuje pripombam ZSSS in ob tem opozarja na nujnost zagotovitve enakopravne obravnave vseh potencialnih upravičencev do odpusta dolgov, kar je povezano zlasti z ustrezno določitvijo kroga upravičencev ter pogojev za uveljavljanje pravice do odpusta dolgov.

Komisija skrbi tudi trenutna ohlapnost določb v zvezi z vrsto dolgov, ki se lahko odpisujejo, ker se boji, da se pušča preveč odprta vrata za morebitno izigravanje zakonskih določb, kar bi lahko vodilo do rezultata, ki bo ravno nasproten zelenemu. Prav tako komisija skrbi, da s postavljenimi definicijami dolžnikov in dolžnic (prejemniki posameznih izrecno navedenih pravic iz javnih sredstev kadarkoli v obdobju med 1. januarjem 2015 in 30. junijem 2015) ter dolga (na dan 31. decembra zapadel za več kot 12 mesecev) ne bi bili ustrezno zajeti vsi tisti

posamezniki in družine, ki najbolj potrebujejo pomoč in ki se s težavami z dolgovi soočajo že več let. Komisija je sicer od pristojnega ministrstva dobila zagotovila, da so bili pogoji za odpis določeni premišljeno in da bodo zajeli obdobje, ki je bilo za ljudi najbolj kritično tako zaradi vsesplošne gospodarske krize, najvišje stopnje brezposelnosti in visoke stopnje tveganja revščine - to sta leti 2012 in 2013.

Komisija zaradi prej omenjenega težko predvidenega dejanskega učinka predlaganih zakonskih rešitev daje v razmislek, ali ne bi bilo morebiti lažje doseči zastavljene cilje in pomagati tistim, ki to resnično potrebujejo, po kakšni drugi poti. Na primer na podlagi odobritve dodatnih finančnih sredstev in kadrovskih okrepitev centrov za socialno delo, ki bi zaradi boljšega poznavanja stanja posameznika ali družine lažje od primera do primera ocenili, kdo je dejansko upravičen do odpusta posameznih dolgov iz naslova pravic iz javnih sredstev.

Komisija je v razpravi opozorila tudi na nujnost ustrezne ureditve povrnitve že plačanih davčnih in morebitnih drugih obveznosti v zvezi s terjatvami s strani upnikov, pri čemer je bilo pojasnjeno, da je to področje ustrezno urejeno v 3. členu predloga zakona.

Komisijo je glede na napovedane amandmaje v nadaljevanju zakonodajnega postopka zaradi lažjega sprejema končne odločitve zanimala vsebina omenjenih amandmajev, pri čemer je predstavnica predlagatelja pojasnila, da so v 2. členu, h kateremu so bile v razpravi komisije podane določene pripombe, predvideni zgolj nekateri redakcijski popravki, ne predvideva pa se spremembe definicije dolžnikov v omenjenem členu. Napovedala je večji poseg v določbe v zvezi z odpisom neplačane davčne obveznosti s strani občin (črtal naj bi se drugi odstavek 4. člena, ki se je izkazal za nepotrebne, saj tovrstne odpise za občine v skladu z Zakonom o davčnem postopku že zdaj opravlja Finančna uprava RS, prav tako bi ugotavljanje tovrstnih dolgov za občine predstavljal prevelik zalogaj), v 5. členu se predvideva natančnejšo navedbo dolgov, ki se jih bo odpuščalo s strani države (omejitev na tiste dolgove, ki izhajajo iz neupravičeno prejetih sredstev iz naslova pravic iz javnih sredstev), prav tako naj bi se ohranila vsebina 3. odstavka 6. člena, ki se nanaša na neplačilo vrtca oziroma šolske prehrane v osnovnih šolah, ker je bilo ocenjeno, da sta to najbolj kritični področji, na katerih bi bil zaželen odpis dolgov s strani občin.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela naslednja sklepa:

- 1. Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Predlog zakona o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov (ZPIUOD) podpira.**
- 2. Komisija poziva predlagatelja, da prouči pripombe komisije k predlogu zakona in jih v nadaljevanju zakonodajnega postopka upošteva v največji možni meri.**

* * *

Za poročevalko je bila določena članica komisije mag. Darija Kuzmanič Korva.

Nuša Zupanec, l.r.
sekretarka komisije

Tomaž Horvat, mag., l.r.
podpredsednik komisije